

yderligere Oprettelsen af frivillige Foreninger, som kunde have forskelligt Øjemed, men som ikke egentlig havde direkte noget med selve Fagudviklingen at gøre. Man gaar nu ud fra, at en nøjere Sammenslutning af disse Foreninger, altsaa virkelig ogsaa en Sammenslutning med Hensyn til det Erhverv, som de paagældende drive, vilde være af den allerstørste Betydning for Arbejdsgiverne ligesom den har været det for Arbejderne. Lovforslaget gaar derfor ud paa at opfordre til Dannelsen af saadanne Foreninger, idet man saa vil indrømme disse visse Fortrin, visse Ting, som de fremfor andre Haandværkere skulde have Ret til at opnaa, naar de sluttede sig sammen i slige Foreninger. De Begunstigelser, som saadanne Foreninger skulde have, findes i §§ 66—70, men jeg skal ikke opholde mig nærmere derved. Hvad man navnlig tilsigter, er at give disse Foreninger Ret til at have Tilsyn med tekniske Skoler, Fagskoler, med Lærlingelovens Opfyldelse og andre lignende offentlige Hverv, som støttes henholdsvis af Stat og Kommune. Der kan maaske siges, at det er noget, som egentlig ligger uden for Næringsloven, men dertil er dog at bemærke, at Næringsloven af 1857 §§ 67—69 omhandler ogsaa Lav og Korporationer, og at det formentlig vil være urigtigt, at man, naar man nu kommer ind paa en ikke uvæsentlig Forandring paa flere Punkter af Næringsloven, saa ikke ogsaa kom ind paa at behandle dette vigtige Spørgsmaal, som er af den allerstørste Betydning for Haandværkets og Industriens Udvikling. Det ønskeligste vilde efter min Opfattelse være det, at man ad den Vej kunde komme til en nærmere Sammenslutning mellem Mester- og Svendeforeningerne, men Næringslovkommissionen og Lovforslaget befatte sig ikke med de sidstnævnte, hvilket allerede af den Grund er forklarligt, som i Næringslovkommissionen hele Arbejdsklassen, hele Svendeklassen, slet ikke var repræsenteret, og det vilde derfor have været lidt besynderligt, om man fra Næringslovkommissionens Side var fremkommen med Forslag om Organisation af Svendeforeningerne. Men jeg som flere andre af Kommissionens Medlemmer anser det for en Opgave, som det vilde være ønskeligt i en ikke fjern Fremtid at se løst: at de forskellige Organisationer mellem Mestrene og Svendene kunde komme til at staa paa en anden og lykkeligere Maade over for hinanden, end hidtil har været Tilfældet. Der vil ad den Vej kunne udvikle sig et Forhold, som ikke blot er

ret naturligt, men som ogsaa bør tilstræbes. Der vil ad den Vej kunne arbejdes sammen paa at fjerne alle de skarpe Konflikter, som nu saa ofte træde forstyrrende og hindrende i Vejen for en rolig og lykkelig Udvikling. Vi have her i Rigsdagen ved andre Lovforslag været inde paa denne Vej til Etableringen af Forligskamre og Voldgiftsretter, men den Sag blev ikke ført til Ende. Jeg vilde nu ønske, at dette Lovforslag kunde give Anledning til, at man kunde komme tilbage til den Sag, og man i alt Fald gav en Ramme, inden for hvilken den fri Udvikling saavel fra Mesterorganisationerne som fra Svendeorganisationerne kunde finde sig til Rette og finde Midler og Veje til en mere rolig og mindre lidenskabelig Forhandling med hinanden. Dette er ikke udelukket ved de Bestemmelser, som findes i Lovforslaget, men meget mere antydet i § 58, at disse Mesterforeninger, som her er Tale om, kunne træffe Overenskomst om Udjævning ved Voldgift af opstaaende Stridigheder om Lønningsvilkaar og Haandhævelse af Orden under Arbejdet. Som sagt, man har indskrænket sig dertil, fordi man fandt, at man ogsaa maatte høre, om der fra anden Side var lignende Ønsker fremme. Jeg har udtalt min personlige Mening om det ønskelige i, at man kunde komme til en Ramme, inden for hvilken disse Forhold, som ofte afføde beklagelige Konflikter, kunne jævnes paa en mere forsonlig Maade.

Dette er omtrent, hvad Lovforslaget indeholder med Hensyn til, hvad man angaaende Haandværk og Industri tror at kunne anbefale, og hvorved man, saa vidt det overhovedet er foreneligt med de Grundsætninger, vor Næringslov hidtil har udviklet sig under, efter min Opfattelse ikke vil bidrage lidet til at styrke det mindre Haandværk i Kampen mod Storindustrien. Det maa ikke misforstaas saaledes, som om jeg var en Fjende af Storindustrien — paa ingen Maade — jeg anser ogsaa den for at være en Velgerning for et Land. Men det maa være Lovgivningsmagtens Opgave at forhindre, at den griber om sig, saaledes at den aldeles kvæler det selvstændige mindre Haandværk og den mindre Industri. Dertil sigte i det væsentlige de Forslag, jeg nu har tilladt mig at omtale.

Jeg skal nu med nogle faa Ord gaa over til at omtale de Klager, der navnlig fra Handelsstandens Side ere fremkomne over den Udvikling, hvori vort Næringsliv er gaaet i den senere Tid. Man har ogsaa